

DE GRENZEN VERLEGD

Georganiseerde autodiefstal als persoonsmisdrijf

Autodiefstal kent meerdere vormen, waaronder het stelen van auto's uit winstbejag door beroepscriminelen – georganiseerde autodiefstal. Daarbij vormen landsgrenzen kinderspel. Een andere grens die wordt doorbroken is de verschuiving vanwege recente preventietechnieken, van objectmisdrijf naar persoonsmisdrijf. Autosleutels worden soms met geweld gestolen. Nog meer persoonsafhankelijke technopreventieve maatregelen zijn niet wenselijk.

door Ilse van Leiden en Henk Ferwerda
De auteurs zijn werkzaam bij Advies- en
Onderzoeksgroep Beke in Arnhem.

In totaal worden er jaarlijks rond de twintig-duizend personenauto's gestolen. De merken Volkswagen, Opel, Mercedes-Benz, BMW, Renault, Peugeot, Ford, Audi, Volvo en Seat vertegenwoordigen – in absolute aantallen – meer dan

Nederland vervult binnen de georganiseerde autodiefstal een belangrijke transitfunctie met de havens als zwakke schakel

driekwart van alle gestolen jonge auto's in Nederland. Ruim twee derde van alle gestolen personenauto's wordt weer teruggevonden, terwijl iets meer dan de helft van de duurdere,

exclusievere auto's voorgoed verdwijnt. Met name de auto's uit de hogere klassen blijken ten prooi te vallen aan professionele criminelen die opereren binnen de georganiseerde autodiefstal, zo blijkt uit een recent uitgevoerd landelijk onderzoek naar georganiseerde autodiefstal.

Autodiefstal kent verschillende gezichten. Te denken valt aan diefstal van een auto voor eigen vervoer of diefstal voor het plegen van een ander delict. In het onderzoek naar georganiseerde autodiefstal gaat het om diefstal van een auto om financiële redenen. Daarbij gaat het enerzijds om het strippen, omkatten (een gestolen auto voorzien van een ander chassisnummer, afkomstig van een autowrak) of klonen van gestolen auto's en anderzijds om verzekeringsfraude. Waar midden jaren negentig Oost-Europa een belangrijk afzetgebied was voor gestolen (complete) auto's blijken nu Noord- en West-Afrikaanse landen belangrijke

Criminelen die opereren binnen de georganiseerde autodiefstal laten zich door weinig tegenhouden. Aan vermindering van het risico op autodiefstal kan bewaakt parkeren bijdragen | foto: Inge van Mill.

afzetgebieden te zijn. Voor auto-onderdelen blijken Nederland en Oost-Europa een belangrijke afzetmarkt te zijn. Nederland vervult binnen de georganiseerde autodiefstal een belangrijke transitfunctie met de havens als zwakke schakel. Illustratief hiervoor is de casus waarin in Italië gestolen auto's die Marokko als eindbestemming hebben eerst door koeriers naar Nederland worden gereden om ze vervolgens via de Nederlandse havens naar Marokko te exporteren. De oversteek van Italië naar Marokko lijkt aanmerkelijk waarmee de omslachtige methode iets zegt de ruimere mogelijkheden tot export van gestolen goederen vanuit de Nederlandse havens dan in Italië.

GEORGANISEERDE AUTODIEFSTAL

De georganiseerde autodiefstal is voor een groot deel internationaal georiënteerd. Dat wil zeggen dat de auto's in Nederland worden gestolen en in het buitenland worden afgezet of andersom.

Bij deze internationaal georiënteerde autodiefstal staan de complete – vaak erg dure en exclusieve – auto's centraal en gaat het in beperktere mate om auto-onderdelen. Voor een kleiner deel is er ook sprake van nationaal georiënteerde groepen waarbij de diefstal en afzet van de auto's binnen de landsgrenzen blijft. Wat betreft de buit spelen de auto-onderdelen hier een prominentere rol dan de complete auto's.

De nationaal opererende groepen blijken indien nodig 'aan te haken' bij de internationaal georiënteerde groepen voor de afzet van gestolen auto's. Er is sprake van dynamiek in de samenwerking waarbij de – nationale en internationale – criminele groepen binnen het netwerk van georganiseerde autodiefstal als radertjes in en uit elkaar draaien. Binnen de georganiseerde autodiefstal bestaat een keten van verschillende functies en functiegroepen die begint bij de diefstal van de auto en eindigt bij de afzet of

verkoop van de gestolen auto of onderdelen ervan. Binnen deze keten is sprake van ondermeer stellers, strippers, omkatters, documentvervalsers, koeriers, helers en opdrachtgevers. De criminele groepen die internationaal opereren zijn qua omvang, met vijf tot vijftientig personen, groter dan de nationaal opererende groepen bestaande uit drie tot vijf personen. Terwijl er binnen de internationale groepen aparte groepen bestaan die een specifieke functie binnen de keten vervullen, heeft binnen de nationale groepen eenzelfde persoon vaak meerdere functies. De vele handelingen die bij georganiseerde autodiefstal nodig zijn om tot de afzet of verkoop van een gestolen auto of auto-onderdelen te komen, maakt de – al dan niet bewuste – betrokkenheid van de legale autobranche vrijwel onvermijdelijk. In de meeste gevallen van georganiseerde autodiefstal blijkt er dan ook sprake van een sterke verwevenheid van de criminele groep(en) met de legale autobranche.

PERSOONSMISDRIJF

Met de recente technische ontwikkelingen met betrekking tot preventie van autocriminaliteit – technopreventieve maatregelen – is autodiefstal voor een deel verschoven van een objectmisdrijf naar een persoonsmisdrijf. Met deze verschuiving is er sprake van een verandering in de modus operandi van de autodieven. Voor het mee kunnen nemen van een auto is vaak de unieke sleutel en/of een persoonlijke code nodig. Het aantal woninginbraken waarbij de autosleutel wordt meegenomen, is daarmee

sterk toegenomen. Het risico op homejackings en carjackings – het meenemen van de

De nationaal opererende groepen blijken indien nodig ‘aan te haken’ bij de internationaal georiënteerde groepen voor de afzet van gestolen auto’s

autosleutel en de auto met gebruik van geweld – is daardoor tevens verhoogd. In België is een toename van home- en carjackings de afgelopen jaren, sterker dan in ons land, duidelijk merkbaar.

PREVENTIE EN AANPAK

De zorgelijke ontwikkelingen in de modus operandi van autodieven en daarmee de toenemende veiligheidsrisico’s voor auto-eigenaren maakt een verdere ontwikkeling van persoonsafhankelijke technopreventieve maatregelen niet wenselijk. Welke mogelijkheden zijn er dan wel ter bestrijding van autocriminaliteit?

Ten eerste zouden politie en justitie hoger moeten inzetten op de bestrijding van georganiseerde autodiefstal temeer omdat aan ernstige misdrijven vaak een autodiefstal vooraf gaat. Denk hierbij aan liquidaties, overvallen maar ook aan terroristische aanslagen. Met een effectieve preventie en aanpak van georganiseerde autodiefstal zouden daarom ook andere ernstige misdrijven voorkomen of opgelost kunnen

worden. Bij een verbetering van de aanpak van georganiseerde autodiefstal moet verder gedacht worden aan het professionaliseren van het opsporingsproces bij politie en justitie. Allereerst heeft dit betrekking op informatieoverdracht, registratie en deskundigheidsbevordering. Daarnaast wordt gedoeld op het creëren van meer mogelijkheden tot doorrechercheren, uitlopen

In het kader van preventie van georganiseerde autodiefstal is het van belang dat de betrokken partijen – de overheid, de autobranche en de verzekeraars – nauw samenwerken echter met inachtneming van de eigen verantwoordelijkheid

van lijnen en daarmee het kunnen uitdelen van ‘gevoelige klappen’ binnen de criminele netwerken. Het grensoverschrijdende karakter van het fenomeen vraagt bovendien om een intensievere samenwerking tussen politiekorpsen en arrondissementen maar ook met instanties in het buitenland en met douane- en havenpersoneel.

In het kader van preventie van georganiseerde autodiefstal is het van belang dat de betrokken partijen – de overheid, de autobranche en de

verzekeraars – nauw samenwerken echter met inachtneming van de eigen verantwoordelijkheid. Duidelijkere onderlinge afspraken met betrekking tot procedures is hier een voorbeeld van. Daarbij moet onder meer gedacht worden aan het scheiden van de kentekenpapieren bij schadevoertuigen waardoor omkatten wordt bemoeilijkt. Het intensiveren van interdisciplinaire handhavings- en controleacties is een ander voorbeeld van een gezamenlijke preventieslag. Voorts is met betrekking tot preventie het blijven bevorderen van technische *persoonsonafhankelijke* preventiemiddelen van belang. <<

Het boek *Georganiseerde autodiefstal: kenmerken en achtergronden van een illegale branche in kaart gebracht*, Henk Ferwerda, Nicole Arts, Edgar de Bie en Ilse van Leiden, is verkrijgbaar bij Uitgeverij SWP (ISBN 90-6665-665-4, www.autodiefstal.swpbook.com).